

Nem jön a Gutman . . .

Irtam levelet tisztelettel. Nem telefonáltam. Nem nyílt levelezőlapot küldtem. Hanem levelet irtam finom levélpapírra, borítékba zártam, bélyeget ragasztottam rá és a posta vitte kérésemet a Gutman Testvérekhez a Béla-utczába, hogy kérek két (kettő) zsák porosz-diószenet. Ugy is irtam alá, hogy tisztelettel kérem és hogy nekik még kényelmesebb legyen, úgy kérem, hogy délutáni időben küldjék. A lakásom közelében van néhány szénkereskedés, kicsi, jó, becsületes szenes boltok vannak, ahová csak be kell kiáltani, nem kell levelet írni és rögtön küldik a szenet, drágábbért bár, de frissen küldik, ők küldik tisztelettel és nem nekem kell alázatosan kérnem. Szemben a lakásommal egy nagy szénkereskedő cég is van. Ott is rendelhetnék kényelmesen, esetleg bélyegmentesen, levélmentesen, szóbeli eljárással. De én ragaszkodom a Guttman-szénhez. Vagy tiz év Guttman-szén ég a kályhában, avagy füstöl a kályhából. Amikor hallottam, hogy jól megy a cégnek, hogy évről-évre gyarapodik, hogy sok-sok milliót szerzett nálunk, örömet éreztem. Az ő munkájuk részesének véltem magamat. Hiszen ők bizonyára fáradtak a milliókért. De én is fáradtam. Mennyi szemetet csináltak az ő embereik a lakásomon, amikor berontottak ott a szénrel és kiborították inkább a láda mellé, mint a ládába. Egyszer az ajtót is betörték, mert nem ugrottam elég gyorsan kinyitni. Cigarettaáza jöttek be és ha figyelmeztettem, hogy én nem szoktam cigarettázva bemenni a munkás emberek házába, morogtak, összeszidtak és a cigarettát bedugták titokban a fogason a télikabátomba s a kabátom kiégett. De boldogan fizettem nekik a pénzt, adtam a borraivalót, takarítottam utánuk, mert végre is szenet hoztak és gyarapodtunk, a Guttman Testvérek gyarapodtak és a szén égett a kályhában, égett vagy füstölt.

Hát a mostani télen jelentékenyen nőtt az örömöm. Mindig emelték a szén árát. Minden nap tiz fillérrel emelték. Már nem küldözgettek értesítéseket, megrendelő lapokat, körleveleket a t. cz.-hez tudatva, hogy náluk szén kapható. Hanem miként a fejedelmek, az uralkodók, a kik szuverének, rendeleteket bocsátottak ki. Kiadták rendeletben, hogy telefonon nem állanak szóba az alattvalókkal. Kimondták, hogy nem a rendelő állapítja meg, hogy mennyi szénre van szükség, hanem a cég küld annyit, amennyi neki tetszik, lehetőleg keveset, hogy az újabb áremelést ne obstruálhassák meg a felhalmozott szénkészlettel. Nagy volt az örömöm, hogy nemcsak vagyonban, hanem hatalomban is növekedtünk, azaz, hogy a Gutman-Testvérek nőttek meg. Én magam rögtön behódoltam és enyhe időben valóban kaptam is szenet. Így jutottam a mostani levélig, amit vasárnap küldtem el.

Vasárnap óta aztán várom a szenet. A Gutman-szenet várom. Várom a Gutmant. Így kell mondani. Mert nem akármiféle szenet várok, hanem direkt a Gutmant várom. Nincs cse-repes tanyám. Csak egy drága lakásom van, ahol magam vagyok az ur. Nincs cselédcsapatom. Csak egy takarítónőm van, aki délben jön, amikor nem vagyok otthon, takarít és elmegy mielőtt még hazaérkezném. Tehát egyedül vagyok otthon délutánonként és egyedül várom a szenet, hogy ajtót nyithassak, ha jön Gutman. Tartom a pénzt. Ügyelek rá, hogy apróban legyen öt korona a két zsák szénért, mert a szenesek nem váltanak, ha hat koronát adok, nem adnak vissza és külön tartok husz

fillért borralalónak, mert tíz koronából se adnának vissza és anyagi helyzetem egyelőre nem engedi meg, hogy öt korona borralalót adjak a Gutmannak, mert a szeparében is kaphatnék ily feltétellel szenet. Mondom, otthon ülök a szénért. Sok dolgom elmarad. Korán sietek haza a hivatalból, hogy jaj, hátha ott van már a Gutman a szénnel és betörték az ajtót. (Egyszer már jártam úgy, hogy egy perczczel elkéstem és az egész házban vad kiáltások verték fel a lakókat, a Gutman ott volt a szénnel és rettenetesen átkozódott, hogy nem tud bemenni.) Görbe szemmel néznek rám az irodaiársak, hogy korábban szaladok el.

— Sietek — kiáltom — hátha megjött a Gutman.

Az utczámban leskelődöm. Szivdobogást kapok, ha szenes szekeret látok, hátha a Gutman. De nem a Gutman. A házban tudakozodom: „Nem volt itt a Gutman?...” „Nem volt.” „Hála Istennek, akkor nem késtem el...” Beülök a hideg lakásba és várok. Így várja az ember például a pénzes levélhordót, amikor czédulát talál, hogy jön. (Ezzel se volt szerencsém az idén. Találtam czédulát. A takarítónő jelentette, hogy a pénzeslevélhordó itt volt és este jön. Este jött is levélhordó, de nem pénzes, hanem boldog ujévet kívánó, aki azért rendelte, hogy este otthon legyen, mert már látni akarta a két koronáját.) Várok. Minden zörgetésre felugrok, az ajtóhoz sietek, hátha a Gutman a szénnel. Délután három óra van. Nem jön. Jó, jó, hisz négy óraker is délután van, öt óraker is délután. Hat óraker csak a tél miatt van este, de a szeneseknek még délután van. Várok, Hat óra is elmúlt. Már éhezem. Már télikabátban járkálok le és fel, mert fázom. Hét óra van. Színházba kellene menni. Át kellene öltözködni, de nem merek, minden pillanatban jöhet a Gutman és tán egyenesen mosdás közben kellene kiszaladnom átvenni a szenet és ők nem teszik be az ajtót. Nem megyek színházba. Várok nyolcz óráig, már előfordult, hogy nyolcz óraker jött a Gutman. Nem jött. Most nem jött. Végre egy napra elintéztém, ezen a napon nem várom tovább. Másnap kezdődik ismét. Töprengek. Eszembe jut, hogy Vizkereszt délutánján nem is hozhatták volna a szenet, mert az ünnepnap volt. De kedden se jött a Gutman. Már az utcán állok és úgy lesem. Ha szeneskocsit látok, elébe szaladok, megnézem, hogy nem a Gutman van-e a tábláján. Nem a Gutman. Megismerkedek több szenes-névvel. Jön a Radnay. Jön a Salamon. Jönnek szekerek, távolról azt hiszem, hogy szén, amikor ideérkeznek, látom, hogy Hagenmacher. Nem a Gutman, a sör. Jön egy szekér, nem a Gutman, Nitsnek a szekere, kenyeret visz. Egy más szekér, butorokat visz. Megint egy szenes szekér. Hopp, ez a Gutman. Szaladok, szoritom a pénzt, sietek, hogy gyorsan felérkezzek a lakásomba, világot gyujtsak, kinyissam a szenesláda fedelét, nyitva hagyom az előszoba ajtaját, hogy ne haragudjon a Gutman. Várok. Lesem a fekete embereket. Nem jöttek fel. Megint lemegyek. A harmadik utczában utólérem őket, alázatosan kérdezem:

— Az ötvennyolczba nem hoztak-e kérem szépen szenet?

Kegyesen feleltre méltat az egyik:

— Ezzel a fuvarral nem jött az ötvennyolczba, boldog ujévet kívánok!

(Érttem a szót. Ha boldog ujévet nem kívánhatott volna, nem felelt volna.)

Hát más fuvar is lehet. Tovább várok. Megint este van. Az utcán gyanusan néznek rám, hogy mit leskelődök. Rendőrünk már kétszer szalutált, ezzel biztatva, hogy ha valami baj lenne, csak szóljak neki. Köszönöm, de mit segíthet a rendőr azon, hogy nem jön a Gutman? Mit segíthet azon, hogy ha jön is a

Gutman, másfelé megy. Megint este van. A Teréz-templomban rég harangoztak. Megint sok dolgot mulasztottam. A lapnak erre a hétre esedékes tárczát nem írhattam meg, mert a Gutmant vártam. Barátaimat, akiknek megígértem, hogy a klubban találkozom velük, cserbenhagytam, mert nekem a Gutmant kellett várnom. A bátyám átutazott és a keleti pályaudvarhoz kellett volna mennem, küldtem egy boyt, hogy nem mehetek. Találkozásom lett volna valakivel a Kossuth Lajos-utczában a kis Gerbaudnál, de én nem mozdulhattam az utczámból, mert hátha ezalatt az idő alatt jön a Gutman.

Nem mondom tovább. A Gutman nem jött. Se tegnap. Se ma. Már beleőrülök. Mit tegyek. Gondoltam, hogy hosszabb levelet írok és felvilágosítást kérek a Gutmantól, mit vétettem én, aki tíz év óta pontosan fizető hűbéres vagyok, mit vétettem a Gutmannak, hogy nem jön a Gutman. De hátha amíg a levelet feladom, jön a Gutman. Gondoltam, hogy telefonálok Paulay Erzsébet úrnőnek, aki jóban van egy Gutmannal, névszerint Gutman Stefi bárónővel és protekciót kérek. Mert hogy én a bárónőről többször írtam, hogy milyen gyönyörű a megjelenése, milyen lelegegánsabb a ruhája, a Kalapja, tán protezsálna, hogy kapjak két zsák szenet azért az öt koronáért, amit napok óta szorongatok a markomban. Ekkor megtudtam, hogy ez a Gutman egészen más, ez nem a báró Gutmannokhoz tartozik, ez csak Gutman egy „t”-vel és egy „n”-nel, és husz millióval és ez egy bécsi czég. Tán a külügyminiszterhez fordulnék? Nem... Nem... A külügyminiszter messze van. És ki tudja van-e hatalma a Gutman felett. És hátha azalatt jön a Gutman, amíg a külügyminiszter megy a Gutmanhoz.

És ekkor, uraim, végre rettenetes elhatározásra jutottam. Elhatároztam, hogy hűbér ide, jobbágyság oda, a konzervatív ragaszkodást vigye az ördög, lemondok a Gutmanról. Nem várom tovább. Jön vagy nem jön, most már mindegy. Mély megnyugvás keletkezett lelkemben. Egy petroleumkályhát vettem, hozzávaló petroleumot hozattam. Meleget csináltam vele és melléje ültem.

És most így várom, hogy jöjjön a Gutman, hogy ha jön a Gutman, kidobjam a Gutmant.

Bede Jób.